

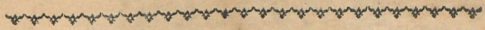

G. Wernsdorffius ius codicillar.

34 3, 92.

DE
IVRE CODICILLORVM ^{2123.}

PRAESIDE ^{1769 5^a}

MARTINO GOTTLIEB PAVLI D.
DIGEST. VETER. P. P. O. CVR. PROVINC. CONSISTOR
ECCLESIAST. SCABINAT. ET FACVLT. IVRIDIC. ASSESSORE

IN AVDITORIO MAIORI

D. V. MAII A. R. S. MDCCCLXVIII

H. L. Q. C.

PVBLCIE DISSERET

AVCTOR RESPONDENS

GOTTLIEB WERNSDORF

GEDANENSIS.

WITTEBERGAE

LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII

ACAD. A TYPIS.

UNIVERSITÄT
LIBRARIEN

CAROLO WILHELMSTADT

MARTINUS WILHELMUS

PROFESSOR

PHYSICAE

ET MATHEMATICAE

IN CAROLO WILHELMSTADT

1771

1771

1771

1771

1771

1771

PATRONUS

1771

1771

ILLVSTRISSIMO
EXCELLENTISSIMOQVE DOMINO
DOMINO
CAROLO AB OSTEN

S. R. I. COMITI A SACKEN
TERRAE PILTENSIS IN CVRONIA CAPITANEO,
DYNASTAE IN DONDANGEN, GROSS- ET ALT-
BATHEN, NEV-CAMPEN, LAXDIEN RELIQA
SERENISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS SAXONIAE
MINISTRO STATUS INTIMO PRIMARIO,
ORDINVM RVTHEN. S. ANDREAE ET S. ALEXANDRI
NEWSKII EQVITI

PATRONO ET MAECENATI
OPTIMO MAXIMO

LIBELLVM HVNC ACADEMICVM

VETERI CLIENTVM MORE

D. D. D.

EIVS QVE

PRAESIDIO RES FORTVNASQVE SVAS

DEMISSISSIME TRADIT ET COMMENDAT

ILLVSTRISSIMAE EXCELLENTIAE EIVS

CVLTOR ADMIRATORQVE PERPETVVS

GOTTLIEB WERNSDORF.

DE IVRE CODICILLORVM.

---

§. I.

Quum de iure Codicillorum, quantum hoc loco fieri potest, dicere apud animum constituimus, vim vocis primum, eiusque in iure nostro usum et originem explicare debemus, vt his quasi fundamentis iactis tutius ipsum aedificium extruere possimus. Sunt igitur codicilli parui codices; Codex autem dicitur plurium tabularum complexus, in quibus vereres scribebant, siue eae tabulae chartae fuerint, siue membranae, siue ligna cera inducta, omnia enim haec sub tabularum appellatione continentur *L. 1. pr. D. de Bon. poss. sec. tabb. et lul. Paul. Recept. Sent. L. IV. T. 7. §. 6.* Quemadmodum igitur Romani omne maioris formae volumen Codicem dicebant, ita omnem scripturam breuem sub codicillorum nomine comprehendebant, vnde epistolae Ciceroni, Salustio, aliisque, imprimis autem eae, quas praesentes dabant ad praesentes *Senecae Ep. ad Lucil. 55. et Tacito Annal IV. 39.* codicilli dicuntur. Inde porro, qui per epistolam ab Imperatoribus ius ornamentorum, honorumque consularium acceperant, consules codicillares appellabantur, et in Notitia vniusque imperii, ipsi mandatorum

libri, qui magistratibus dabantur, codicillorum nomine veniunt. Sed libera adhuc republica sub codicillorum vocabulo epistolae ad familiares inprimis intelligebantur, et ex iisdem his epistolis codicillorum in iure vsus omnem suam traxit originem. Saepius enim olim testatores eiusmodi epistolas ad heredes in testamento scriptos dabant, eosque, vt hereditatem vel partem eius aliis, qui ex testamento aliquid capere non poterant, restituerent, rogabant. Quanquam enim Legibus XII. Tabb. patrifamilias de rebus suis disponendi, latissima tributa esset potestas, id tamen postea interpretatione coangustatum est vel legum, vel auctoritate iura constituentium. *L. 120. D. de V. S.* Sic v. g. lex Furia testamentaria plus quam mille assium legatum prohibebat capere, praeter exceptas personas, et aduersus eum, qui plus ceperat, quadrupli poenam constituibat. *Vlpian. Fragm. T. I. §. 2.* et lex Voconia cauebat, ne quis census mulierem heredem institueret, neue mulieri vltra centum millia HS. legaret. *Cic. Verr. I. 42.* et *Dio. Casf. L. 56.* ut taceam leges alias. His itaque legibus, ut fraudem facerent testatores, incapacibus aliquid relicturi, personas habiles in testamento scribebant heredes, eosque rogabant, vt hereditatem vel partem ejus aliis, quibus hereditas deferri aut legata dari non poterant, restituerent, et cum restitutionem fidei heredis committerent, illae rogationes fidei commissariae appellatae sunt, vnde etiam in fidei commissis sola tantum precaria et obliqua verba obtinebant: *Vlpian. XXV. I.* Ceterum nemo inuitus olim cogebatur praestare id, de quo rogatus erat, et fidei commissis ab initio nullo iuris vinculo, sed tantum pudore eorum, qui rogabantur, continebantur § *1. I. de fideic. hered.* Quoniam vero hoc modo multi hereditate vel legatis fraudarentur, Imperator Augustus, exemplo primum suo aliis in exsoluendis fidei commissis praeuendo, auctoritate deinceps sua codicillis firmissimam conciliauit vim obligandi iurisque auctoritatem. Quum enim *L. Lentulus*, qui Romae testamentum fecerat, et Augustum filiamque heredes instituerat, deinde decedens in Africa codicillos scripsisset,

psisset, iisque aliquid ab heredibus suis fieri petiisset, hanc Lentuli voluntatem illius impleuerunt heredes. Cumque Augustus hac occasione exemplum, quod et approbarunt Romani et imitati sunt frequentissime, praeuisset, conuocauit Iurisperitos et, cuius tunc temporis maxima erat auctoritas, Trebatium inprimis, ex iisque quaesuit, an recipi possent, aut a iuris ratione alieni essent codicilli? suasisse autem Trebatium Augusto codicillorum usum, tanquam vtilissimum ciuibus Romanis summeque necessarium propter magnas eorum et longas peregrinationes, vt, si propter ciuium Romanorum testium penuriam, testamentum facere non possent, codicillos tamen possent, refert Iustinianus *pr. I. de Codic.* Quo facto Augustus vim iuris auctoritatemque codicillis accommodauit, cumque post haec tempora et Labeo codicillos fecisset, nemini amplius erat dubium, quin codicilli iure optimo admitterentur. Hac igitur ratione codicillorum vocabulum nouam recepit significationem, et species vltimae voluntatis esse coepit. Egregie autem, si primam Codicillorum originem spectes, Theophilus in Instit. Tit. de Codicill. et Glossa verus graeca v. *Κωδικιλλος*, eos per supplementum eorum, quae voluntati testatoris in testamento desunt definiunt, et quia nullis ab initio iuris solemnitatibus erant adstricti, rectissime dicuntur nudae nulliusque iuris solemnibus subnixae vltimae voluntates.

§. 2.

Enimvero non tantum testamento facto potest quis, inquit Iustinianus §. 1. *I. de Cod.* codicillos facere, sed et intestatus quis decedens, fidei committere codicillis potest. Itaque codicillorum duplex genus est. Vnum eorum, qui ad testamentum fiunt, quique codicilli dicuntur testato facti, alterum eorum, qui sine testamento, seu ab intestato fiunt, si scilicet quis intestatus moriturus, heredem suum legitimum bonorumve possessorem, vt hereditatem vel totam vel partem illius restitueret, codicillis rogauerit. *L. 3. l. 13. §. 1. et L. 16. D. de Iure Cod.* Qui ad testamentum fiunt, vel ante, vel post testamentum scribuntur, quodsi vero

vero codicilli testato sint facti et praecefferint testamentum, non aliter olim, quam si testamento postea facto specialiter fuissent confirmari valebant, idque indistincte, siue directis, siue obliquis scripti essent verbis. At Seuerus et Antoninus Impp. rescripserunt, vt ex iis codicillis, qui testamentum praecedunt, fideicommissum peti possit, si appareat, eum, qui postea testamentum fecit, a voluntate, quam codicillis expresserat, non recessisse. §. 1. *I. de Codic.* Ex quo tempore quoad hos, qui praecedunt testamenta, codicillos distinctio inualuit, vtrum in illis directis verbis quid scriptum sit, an vero obliquis, etenim, qui ciuilibus verbis erant scripti, vt olim ita et hoc tempore confirmandi erant *L. 6. C. de Cod.* qui vero precariis, ex isto rescripto D. Seueri et Antonini, sine confirmatione valebant. Ceterum Iustinianus, quae olim intercedebat legata inter et fideicommissa, differentiam §. 3. *I. de Legat.* et *L. 2. C. Commun. legat. et fideicommiss.* sustulit prorsus, et, quod deest legatis, hoc vt repleatur ex natura fideicommissorum, si quid vero amplius est in legatis, per hoc, vt crescat fideicommissorum natura constituit, quo facto, quae per istud rescriptum olim introducta erat differentia, iterum sublata est prorsus, adeo, vt ex his codicillis, qui testamentum praecedunt, si apparet eum, qui postea testamentum fecit, a voluntate, quam codicillis expresserat, non recessisse, et legata peti possint et fideicommissa, etiamsi non sint confirmati. E contrario vero, qui testamentum sequuntur codicilli, eos confirmari testamento, non est necesse, nec vnquam fuit, idque ideo, quia vires ex testamento capiunt omnes *L. 3. §. 2. D. de Iur. Cod.* et sunt pars illius *L. 11. D. Testam. quemadm. aper.* et jus ipsius sequuntur *L. 14. pr. L. 16. D. de Iure Codic.* Istos autem, quod attinet, qui sine testamento, siue, qui ab intestato fiunt, codicillos, eorum introductionem, refert Iustinianus *pr. I. de Codic.* utilissimam Trebatio et propter magnas ciuium Romanorum longasque peregrinationes necessariam maxime fuisse visam, vt, si quis testamentum facere non posset, codicillos tamen posset. Itaque iisdem sine dubio, quibus, qui ad testamentum fiunt, temporibus vim iuris

iuris obtinuerunt auctoritatemque. Ceterum L. 16. de Iur. Cod. inter codicillos ad testamentum et eos, qui ab intestato facti sunt insignem facit differentiam. Priores enim, siue praecedant testamentum, siue illud sequantur, pertinent ad testamentum, omnesque ex eo accipiunt vires, et vt, ad quod scripti sunt, valeat testamentum desiderant L. 14. D. eod. qui vero ab intestato sunt facti codicilli, per se subsistunt et vicem testamenti exhibent, et veluti imago sunt, seu imitatio illius. Quamuis itaque, quando v.g. rumpitur testamentum, forassis agnatione posthumi praeteriti, rumpantur etiam codicilli testato facti, quia ius testamenti, ad quod facti sunt, sequuntur, ob eiusmodi posthumi agnationem tamen non rumpuntur, qui per se subsistunt codicilli ab intestato facti L. 19. D. eod. et paterfamilias creditur heredibus ab intestato succedentibus sua sponte relinquere hereditatem legitimam L. 8. D. eod. Ceterum ab initio scriptos duntaxat vsitatos fuisse codicillos, nominis argumento patet, aucto tamen successu temporis eorum vsu, insuper habita vocis origine, declarationem quoque non scriptam, ad modum codicillorum factam, vim iuris auctoritatemque habere voluerunt L. 3. C. de Bon. libert. L. vlt. §. vlt. C. de Codic. L. 13. C. de SS. Eccl. Inde nata est codicillorum diuisio in scriptos et nuncupatiuos.

§. 3.

Quoniam, qui ad testamentum fiunt codicilli, pro parte illius, prouti dictum, habentur, et ius ipsius sequuntur, et vires omnes ex isto, ad quod facti sunt, testamento accipiunt, recte dixit Iustinianus, certe, si primam eorum originem respicimus, nullam eos solemnitatem ordinationis desiderare §. 3. I. de Codicill. Enimvero cum et sine testamento, siue ab intestato quis moriturus codicillos facere potest, eosque non tantum scriptos, sed etiam nuncupatiuos, ne post mortem eius dubii simus et incerti, an recte se habeant, quos fecisse dicitur defunctus, codicilli et illius voluntatem vtrum vere contineant, nec ne? vt condendis iis quinque testes

B

testes adhibeantur, vtque hi testes omnes simul adfint eodem, non separatis temporibus, et si codicilli fiant scripti, vt eos subscribant, voluit posterior aetas *L. 8. §. 3. C. de Codic.* Quo iure introducto, vtrum amplius cum Iustiano §. 3. *I. h. t.* codicillos nullam ordinationis solemnitate desiderare, dici possit, nec ne? non olim tantum quaesuerunt, sed etiam adhuc hodie quaerunt Icti. Rem omnem nonnulli adhibita distinctione expedire volunt, scilicet nullam quidem codicillos solemnitate ordinationis desiderare, existimantes, sed solemnitate probationis tamen. Enimvero, recte, si quid video Arn. Vinnius, ieiunam esse hanc nonnullorum distinctionem *ad §. 3. I. de Cod.* monuit, nam solemnitas omnis etiam in testamentis non alia de causa requiritur, quam vt certo de voluntate defuncti constare possit. Codicilli itaque hodie, si dicendum quod res est, non omnino sine omni solemnitate et subtilitate ordinationis fieri possunt. Ceterum tamen non vna est harum, quae in ordinandis codicillis obseruandae sunt, solemnitatum, et earum, quae in testamentis desiderantur, conditio. Praeterquam enim, quod in his septem adhibendi sint testes, in illis autem et omni alia vltima voluntate non, nisi quinque; testes testamentarii ab ipso testatore acciendi sunt et rogandi *L. 21. §. 2. D. qui test. fac. poss.* in codicillis autem, siue rogati sint testes, siue fortuiti, perinde est *L. 8. §. 3. C. de Codic.* cuius differentiae causam in eo positam esse existimat M. Aur. Galuanus *de Vsufr. Cap. X. §. 13.* quod testamentarii testes populi Romani conspectum exhibebant olim, codicillares non aequae, et quidem ob eam rationem, quia non, vt in testamentis, ita in codicillis disponitur de hereditate atque familia *L. 10. D. de Iur. Codic.* Quae ratio, si, prouti viderur, recte se habet, insimul quoque, quid de quaestione, quae a summis viris et consultissimis toties in controversiam est vocata, nimirum, vtrum mulier in codicillis testis adhiberi queat nec ne? sentiendum sit, nos edocet. Scilicet quoniam testes testamentarii populi Romani olim, in comitiis congregati, exhibebant conspectum, hinc non, nisi qui specialiter rogati erant, ciues

ciues Romani, masculi et qui habebant iura comitorum in testamentis ordinandis testimonium perhibere poterant. At codicillares testes populi Romani non exhibebant conspectum, et probationis magis, quam solemnitatis gratia in condendis codicillis adhibebantur *L. 32. C. de Fideicomm.* quare neque ut specialiter rogati essent, neque ut iura comitorum haberent, et masculi essent requirebatur. Accedit praeterea et haec ratio, mulier in iure nostro expresse non est prohibita in codicillis testimonium dicere, et quae exstat prohibitio, ea, vnice ad testamenta et ad solemnitates, ad quas testamentorum ordinatio est adstricta, pertinet, ex quo ad exemplum Iulii Pauli *L. 18. D. de Testibus* colligimus, etiam mulieres testimonii in codicillis dicendi ius habere, inprimis quoniam non in codicillis tantum, sed in omni etiam alia scriptura, in qua soluta pecunia memorabatur, quinarius olim testimonium numerus exigebatur *L. 18. C. de Testib. Vlr. Huberi Praelect. in Instit. L. II. T. 25. Ioan. Iac. Wissenbach Exerc. ad Pandect. L. IX. §. 18. Bened. Carpzov. P. III. Const. 4. Def. 36. item Decif. illustr. Sax. P. II. Dec. CLII. n. 22. Io. Henr. de Berger Oec. Iur. II. T. 4. §. 36. Lüdt. Menken. Synopsf. Theor. et Pract. Pand. Lib. XXIX. T. VII. §. 2.*

§. 4.

His autem expositis, porro, quis facere possit codicillos, quis non? dispiciendum est, quam quaestionem Marcianus *L. 6. §. 3. D. de Iur. Cod.* definit, Codicillos, inquit, is demum facere potest, qui et testamentum facere potest. Et recte quidem se habet haec Marciani regula, at animaduertendum tamen est, eam indigere declaratione, ne omissa ea, perdat officium suum. Ita autem declaranda est ista regula, ut potestas et facultas testandi intelligatur quo ad ius, non quo ad factum, hac ratione, ut ille quidem, qui si capacitatem iuris inspiciamus, testari non potest, nec possit codicillos facere, et fideicommissa dare *L. 2. D. de Leg. I.*

B 2

quod

quod si vero quis sit, qui, quantum ad ius pertinet, is est, qui potest testari, factio tamen impeditur, quia v. g. solemnitate aliquam implere non potest, quae iure requiritur, si illud impedimentum cesset in codicillis conficiendis, in fideicommissis dandis, poterit fideicommissa dare, poterit codicillos conficere *L. 8. §. 2. D. de Iur. Cod.* Itaque si rure quis forte degens, non nisi quinque testes habere possit, is sine dubio, certe olim ante latam legem *31. C. de Testam.* non poterat facere testamentum, cum ad illud conficiendum requirantur septem testes *L. 21. C. eod.* An ergo poterat facere codicillos? ait Paullus *L. 8. §. 2. D. de Iur. Cod.* non illud exigendum, ut, qui facit codicillos, possit eo tempore facere testamentum, sed ut iure testamenti factionem habeat, id est, non est inspiciendum, an possit ille, qui codicillos facit, eo tempore ea de facto implere, quae ad testamentum conficiendum sunt necessaria, sed illud est attendendum, an iuris habeat capacitatem. In casu proposito is, qui septem testes habere non potest, testari non potest, factio impeditur, non iure, illud factio impedimentum cessat in codicillis, quod non nisi quinque in codicillis requirantur testes, ergo valebunt codicilli. Eadem ratione mutus factio impeditur, quo minus possit testari, quia scilicet loqui non potest, et testes rogare, et iuris solemnitate implere, et dici quidem potest iure eum prohiberi testari, non tamen ob defectum iuris, sed ob defectum factio, sicuti et iure quis prohibetur testari, si septem testes non habeat. Factio ergo impeditur mutus. Hoc autem impedimentum cessat in codicillis conficiendis, in fideicommissis dandis, in quibus verborum vel alia solemnitas non requiritur, ergo recte poterit mutus dare fideicommissa et codicillos facere *L. 8. §. 3. D. de Iure Cod. L. 6. D. qui test. fac. poss. Barthol. Chesius Interpret. Iur. L. I. C. 18.*

§. 5.

Pergimus ad ea, quae in codicillis ordinantur ordinarique possunt, vel non possunt. Codicillis autem, inquit, Iustinianus

§. 2.

§. 2. *I. de Codic.* neque dari hereditas, neque adimi potest. Hinc in Codicillis neque heres scribi et institui, neque exheredatio fieri potest, et haec est differentia, quae testamentum inter et codicillos intercedit. Etenim si Codicillis idem liceret, quod testamento, periret usus et ius omne testamentorum tot tantisque vigiliis excogitatum et inuentum, ut dicitur in *L. 25. C. de inoff. Test.* confunderentur iura testamenti et codicillorum, qui, ut nomine a testamentis distinguuntur, ita etiam re ipsa distingui debent *L. 7. C. de Codic. §. 2. I. eod.* Cum autem substitutio sit institutio heredis secundi vel ulterius in casum deficientis primi, facile patet, in codicillis substitutionem quoque fieri non posse, quin heredi, in testamento pure instituto, nec conditionem quidem codicillis adici, aut quae adiecta est in testamento iterum detrahi codicillis posse. *L. 6. pr. D. de Cod. L. 27. §. 1. D. de Condit. Inst.* Haec omnia tamen non, nisi de directa heredis institutione et substitutione, de ademptione hereditatis, et exheredatione, quae fit verbis civilibus et imperatiuis, sunt intelligenda, nam per fideicommissum, id est, verbis obliquis et precariis hereditas etiam codicillis iure relinquitur, daturque et adimitur *L. 2. C. de Cod.* Dari intelligitur ei, cui hereditas restitui rogatur, adimi ei, qui rogatur restituere. Interest autem multum, utrum dicamus, directo hereditatem alicui esse relictam, an per fideicommissum duntaxat, nam directo relicta semper tota capitur ab instituto, relicta vero per fideicommissum non capitur a fideicommissario, nisi detracta quarta Falcidia, si is, qui rogatus est restituere, iure suo uti velit. Ceterum ex benigna interpretatione *L. 76. D. ad Sect. Trebell.* heredum institutiones, eorum substitutiones, quin exheredationes quoque verbis directis in Codicillis factae sustinentur in primis hodie, perindeque habetur, ac heres legitimus in vim fideicommissi esset rogatus, scripto in codicillis heredi hereditatem restituere *Linder Menken Synops. Theor. Pract. Pand. Lib. XXIX. Tit. VII.*

§. 3. Potest itaque quis in codicillis fideicommittere, sed, quoniam iure nouo discrimen omne inter legata et fideicommissa prorsus

sublatum est. *L. 1. et 2. C. Commun. de Legat. et Fideic. §. 2. I. de Legat.* legare quoque potest et mortis causa donare. His ad-
dimus codicillos etiam plures quem facere posse §. 3. *I. de Codic.*
cum tamen plura testamenta vnius hominis, si excipias milites, esse
non possint. Cuius rei ratio haud est obscura. Nam cum vnum-
quodque testamentum vniuersam contineat successionem, si nouis-
simam testatoris voluntatem seruari placet, prius semper rumpatur
per posterius, necesse est. Codicillos autem plures diuersarum re-
rum quis potest facere, nec quidquam de prioribus detrahitur per
posteriores, nisi sint contrarii *L. 6. §. 1. D. de Iur. Cod. L. 3. C.*
de Codic.

§. 6.

Haec de codicillis, quorum vsus, si dicendum, quod res est,
eludendis legibus repertus et declinandae iuris testamentarii subtili-
tati acceptus est. Sed restat tamen, vt famosissimae istius clausu-
lae, cui codicilli dederunt originem, quaeque propterea codicilla-
ris dicitur clausula, duobus adhuc verbis faciamus mentionem.
Haec clausula testamentis solet adiici hunc fere in modum: *Hoc*
testamentum volo esse ratum, quacunque ratione poterit L. 29.
§. 1. D. Qui test, fac. poss. vel his verbis: *Si hoc meum testa-*
mentum non potest valere iure testamenti, volo vt valeat iure
codicillorum, L. 3. D. de Testam. mil. L. 8. §. 1. C. de Codicill.
sive etiam hac, qua vsus est Gregorius Nazianzenus formula:
Τωτην με την διαθήκην κωλύει καὶ βεβαίαν ἔνοι βέλομαι, ἐπι παντος δι-
καστης, καὶ πάσης ἔξουσίας, εἰ δὲ καὶ ὡσε διαθήκη μη ἰσχυροειν, ὡς βελήσω
αὐτήν εἴτ' ἐν κωδικιλλοῦ αὐτήν ἰσχυροειν βέλομαι. id est. *Hoc testamen-*
tum meum ratum firmiterque esse volo apud omnes iudices, et
omni iure, quodsi vt testamentum non valeat, valere volo vt
aliam voluntatem vel codicillos. Atque haec est celebris illa clau-
sula codicillaris, quam necesse tamen est adiici expressim, si quis
vult, vt testamentum obtineat vicem codicillorum, alioquin, si sit
praetermissa, vltima ista voluntas, quae tanquam testamentum non
valet,

valet, nec valebit iure Codicillorum, quia testamentum facere voluit defunctus, non codicillos, et quod voluit, non fecit iure, et quod non fecit, nec fecisse intelligitur. *L. 1. D. de Iur. Cod. L. 41. §. 3. D. de Vulg. et Pup. Substit.* Sed, *exsi clausula haec codicillaris in testamento plane sit omissa*, inquit Vlr. Huber. in Praelect. ad Inst. Lib. II. T. 25. *in Praxi tamen eorum obtinuit sententia, qui facile eam intelligendam putant, eo, quod cunctis testatoribus ea stet mens, ut voluntates suas, quacunque ratione poterunt, effectum habere cupiant, haud aliter animati, quam est Lucius Titius in L. penult. §. ult. D. de Legat. II. eadem profus ratione, vti olim Cuiacius ad Africanum Tract. VIII. ad L. 61. §. 8. D. de Furt.* sed Iacobo Cuiacio opponamus ipsum Cuiacium, utpote qui *ad L. ult. C. de Cod.* omnia alia docuit, atque clausulam istam in testamentis praecise exprimendam esse, abunde probauit, in praxi autem eorum non obtinere sententiam, qui clausulam hanc, omisam quamuis subintelligendam tamen esse existimant, e pragmaticis ICtis commonstrant viri summi *Bened. Carpzov. Part. III. Const. IV. Def. 38. n. 7. et 8. item Part. II. Decis. CLV. n. 6. sq. Lüder Menken Synops. Theor. et Pract. Pandect. Lib. XXIX. T. VII. §. 7. alii*, quamuis testamenta privilegiata, militum v. g. parentum inter liberos et ad pias causas facta excipiantur, in iisque codicillaris clausula ex usu tamen fori potius, quam ex iuris ratione intelligatur adposita *Carpzov. l. l. Menken l. c. Io. Henr. de Berger Oec. Iur. Lib. II. Tit. IV. §. 36. n. 5.* Ceterum vis huius clausulae et potestas huc potissimum redit, ut testamentum ratione solemnitatum extarnarum inualidum, iure codicillorum et in vim fideicommissi sustineatur, dummodo eorum desit nihil, quae in codicillis nostra desiderant iura. Non autem supplet clausula ista defectum solemnitatum internarum, non defectum in statu eius, qui testamentum condere vult, aut in voluntate testatoris *Berger l. l. n. 2.* non defectum hereditatis non aditae, non defectum, qui ex praeteritione liberorum aut parentum oritur. Sed in foro tamen iterum maiorem longe huc clausulae

clausulae tribuere solent pragmatici effectum, adeo, ut eam testamentum sustinere dicant, in quo praeteritus est pater vel filius *Berger. l. c. n. 1.* item testamentum destitutum, eatenus, ut fideicommissum ab heredibus etiam legitimis possit peti, nec non ruptum a postumo testamentum, quorum omnium vix reddi potest ratio alia, quam *hoc iure utimur.* His addo eum, qui hereditatem tanquam ex testamento petiit, et succubuit, deinceps tanquam ex codicillis agere non posse *L. 8. pr. C. de. Codicill.* nisi, qui agere volunt, parentes sint, vel agnati intra quartum, aut cognati intra tertium gradum, hanc enim limitationem ipse addit Imperator in *L. 8. §. 2. C. de Codicillis.*

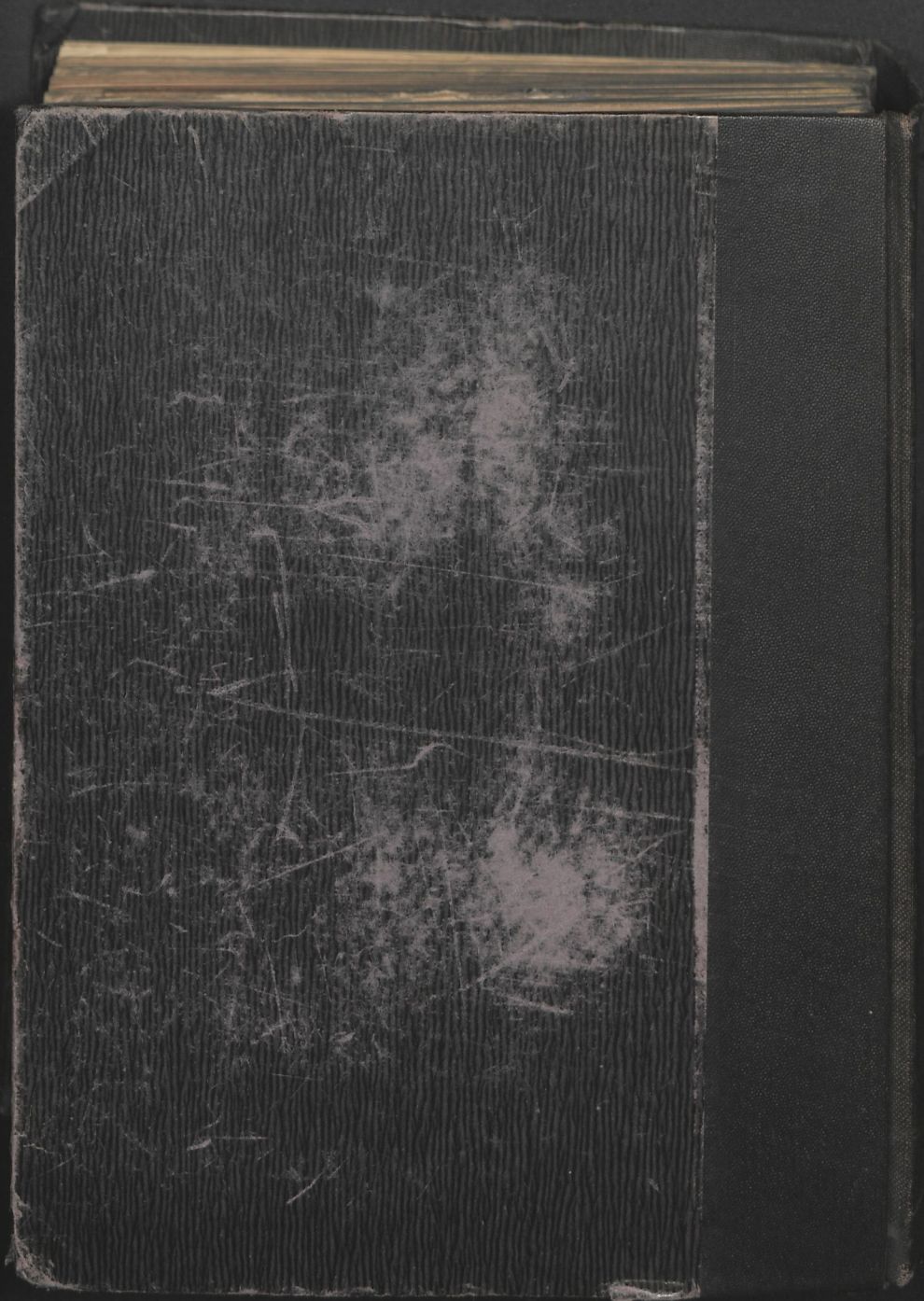

ULB Halle
005 361 745

3

G. Wernsdorff ius Codicillar.

DE
IVRE CODICILLORVM ^{34 3, 92.} 2123.

PRAESIDE ¹⁷⁶⁹ 5^a

MARTINO GOTTLIEB PAVLI D.
DIGEST. VETER. P. P. O. CVR. PROVINC. CONSISTOR
ECCLESIAST. SCABINAT. ET FACVLT. IVRIDIC. ASSESSORE

IN AVDITORIO MAIORI

D. V. MAII A. R. S. MDCCCLXVIII

H. L. Q. C.

PVBLICE DISSERET

AVCTOR RESPONDENS

GOTTLIEB WERNSDORF

GEDANENSIS.

WITTEBERGAE

LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII

ACAD. A TYPIS.